

UWAGI W RAMACH UZGODNIENI Z KOMISJĄ WSPÓLNĄ RZĄDU I SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Informacja o projekcie:

Tytuł	Projekt ustawy o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej
Autor	Ministerstwo Sprawiedliwości
Projekt z dnia	27 grudnia 2024 r.

Informacje o zgłaszającym uwagi:

Urząd	-----
Organizacja samorządowa	Związek Powiatów Polskich
Osoba do kontaktu	Patrycja Grebla-Tarasek
e-mail	18 477 86 00
tel.	biuro@zpp.pl

Uwagi:

Lp.	Część dokumentu, do którego odnosi się uwaga (np. art., nr str., rozdział)	Treść uwagi (propozycja zmian)	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko resortu	Odniesienie do stanowiska resortu
1.	Uwaga ogólna	Po raz kolejny, został nam przesłany projekt bliźniaczo podobny, do tego, który opiniowany był na posiedzeniu listopadowym – wówczas Zespół Administracji został poproszony o szybkie zaopiniowanie, gdyż zmiany miały zostać wprowadzone od stycznia br. Skoro zmiany nie zostały wprowadzone a Ministerstwo Sprawiedliwości, ma na celu przeprowadzenie dużej nowelizacji ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, proponujemy rozpoczęcie prac nad właściwą ustawą.			

2.	Art. 4 ust. 1	<p>Obecna treść przepisu jest niespójna z obowiązkiem zniesienia oświadczenia.</p> <p>Należy przygotować nową definicję osoby uprawnionej – proponujemy, aby z NPP mógł korzystać każdy bez ograniczeń.</p>	<p>Skoro projektodawca zamierza znieść oświadczenia o niemożności poniesienia kosztów pomocy prawnej to powinien dokonać zmiany tego przepisu w ten sposób, że skorzystanie z systemu nieodpłatnej pomocy prawnej możliwe jest dla każdej osoby, z pełnymi konsekwencjami tej zmiany. W przeciwnym razie będziemy mieli do czynienia z fikcją, gdzie co prawda nieodpłatna pomoc prawna będzie przysługiwała osobie uprawnionej, która nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej, podczas gdy fakt tego nijak nie będzie dało się ani wygekwować ani zweryfikować (choć weryfikacja obecnie nie jest również możliwa).</p> <p>Stąd uważamy, że projektodawca powinien zdecydować się na któryś z modeli udzielania nieodpłatnych porad prawnych albo model wolnościowy albo model niemiecki tj. taki gdzie weryfikuje się oświadczenia i składa się je pod rygorem odpowiedzialności karnej.</p> <p>W związku z udzieloną odpowiedzią na bliźniaczą uwagę zgłoszoną w listopadzie, proszę o wskazanie konkretnej podstawy prawnej wraz z kryteriami, na podstawie której osoba zapisująca na poradę prawną czy wykonawca porad prawnych będzie odmawiał zapisu czy udzielania porady prawnej. Zwracam też uwagę, że dochodzi do swoistego rodzaju absurdu, gdzie wykonawca albo osoba zapisująca na poradę, będzie musiała dokonywać weryfikacji ani nie mając do tego właściwych narzędzi ani możliwości ich realnego sprawdzenia, a mimo to będzie musiała spełnić obowiązek. Proszę o wskazanie w jaki sposób (wprost opisanie krok po kroku czynności) osoba przyjmująca zapisy na porady <u>przez telefon ma sprawdzić stan majątkowy osoby zapisującej się.</u> Jak pozna, że dana osoba nie jest uprawniona do uzyskania darmowej porady prawnej? Podobnie można</p>		
----	---------------	---	---	--	--

			<p>zapytać na jakiej podstawie wykonawca ma ustalać czy osoba chcąca skorzystać z jego pomocy jest osobą zamożną? Ma oceniać organoleptycznie jego ubiór, samochód jakim przyjechała? Czy może też na podstawie jakiś innych wymaginowanych kryteriów sprawdzać kto jest biedny, a kto bogaty? Może też wykonawca ma sprawdzać po wps, które sprawy zasługują na nieodpłatną pomoc prawną, a które nie?</p> <p>Dalej należy zadać pytanie, co w sytuacji gdy wykonawca będzie odmawiał pomocy notorycznie, bo w jego ocenie, stan majątkowy osoby ubiegającej się o pomoc jest odpowiedni. Jak w takiej sytuacji powiat ma weryfikować działania wykonawcy, skoro nawet nie będzie miał kontroli nad tą sprawą.</p> <p>Ponadto, zwracamy uwagę, że w informacji o wynikach kontroli NIK pt. „Udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej (którym wybiórczo posługują się Państwo w odpowiedziach na nasze uwagi) NIK zaleciła Ministerstwu Sprawiedliwości: rzetelne rozpoznanie potrzeb społecznych dotyczących npp i npo.</p> <p>Stąd też rodzi się pytanie skoro liczba chętnych na porady prawne jest niewystarczająca, przez co cały system jest nieefektywny (o czym od lat alarmujemy) – co stoi na przeszkodzie, żeby wszyscy obywatele bez ograniczeń mogli korzystać z npp czy npo? Lepiej chyba, żeby z porady skorzystał ktoś kogo stać na skorzystanie z komercyjnej porady prawnej niż opłacanie wykonawcy, który nie świadczy ŻADNEJ porady z uwagi na brak chętnych.</p>		
3.	Art. 8 ust. 3 ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej	Proponujemy uelastycznienie liczby godzin, w której świadczona jest pomoc w ramach systemu NPP/NPO.	Proponujemy, aby uelastyczyć liczbę godzin, w jakich świadczona jest pomoc w danym punkcie. Nie wszystkie punkty NPP/NPO cieszą się takim samym zainteresowaniem klientów. Na porady w		

			<p>niektórych punktach, szczególnie położonych w miastach na prawach powiatu, czy w miastach, w których siedzibę ma powiat, liczba chętnych jest tak duża, że na poradę prowadzone są zapisy z kilku tygodniowym wyprzedzeniem, podczas gdy w innych punktach (w obrębie tego samego powiatu) pomoc świadczona jest incydentalnie, zaledwie kilka razy w skali miesiąca, co sprawia, że udzielający tam porad więcej czasu spędza na oczekiwaniu na zainteresowanego klienta niż na realnym udzielaniu pomocy.</p> <p>W związku z powyższym proponujemy, aby powiaty, jako organizatorzy systemu, którzy najbardziej znają lokalne realia i faktyczne zapotrzebowanie na pomoc w ramach systemu NPP/NPO mogły samodzielnie zwiększać lub zmniejszać liczbę godzin w poszczególnych punktach, w ramach obowiązującego limitu godzin.</p> <p>Przykład powiatu, który ma 3 punkty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - I punkt 6 godzin dziennie - II punkt 2 godziny dziennie - III punkt 4 godziny dziennie. <p>Uzasadnieniem dla proponowanej zmiany, jest nieoptymalne wykorzystanie systemu (co zresztą zarzuca MF) – koszt jednostkowej porady w ramach systemu jest bardzo drogi, a udzielający porad bardzo dużo czasu spędzają nieefektywnie na oczekiwaniu na klienta.</p> <p>W informacji o wynikach kontroli NIK pt. „Udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej (którym wybiórczo posługują się Państwo w odpowiedziach na nasze uwagi) NIK zaleciła Ministerstwu Sprawiedliwości:</p> <p><u>Wprowadzenie możliwości dostosowywania czasu i częstotliwości dyżurów do rzeczywistego zainteresowania poradami mieszkańców.</u></p>		
--	--	--	--	--	--

4.	Art. 8 ust. 8 ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej	Proponujemy skreślenie przepisu, bądź też organizowanie w wyjątkowych sytuacjach dojazdu do punktu NPP/NPO dla klientów systemu.	<p>Z uwagi na wprowadzenie możliwości udzielania porad za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość (telefon, wideo rozmowa) powstaje pytanie o zasadność wyjazdów do miejsca zamieszkania klientów, przez udzielających porad w punktach NPP/NPO.</p> <p>Udzielający porad, niejednokrotnie obawiają się o swoje bezpieczeństwo czy skarżą się na warunki sanitarno-epidemiologiczne w miejscach zamieszkania, do których się udają, a także narzekają na znaczne koszty dojazdu w sytuacji takich porad. Odzwierciedleniem tej tezy są wyniki ankiety przeprowadzonej przez MS wśród wykonawców, w posiadaniu której się Państwo znajdują.</p> <p>Wobec możliwości udzielania porad w trybie zdalnym proponujemy rezygnację z tego obowiązku.</p> <p>Alternatywnie, w wyjątkowych sytuacjach np. gdy pomoc ma być udzielona osobie posługującej się językiem migowym, proponujemy organizowanie dojazdu klientów do punktu NPP/NPO przez organizatora.</p> <p>Problem ten został również zauważony w informacji jaką przygotował NIK, która również porusza problem porad udzielanych w miejscach zamieszkania, poprzez niebezpieczeństwa jakie czyhają na wykonawców.</p>		
5.	Art. 28 ust. 2 w zakresie finansowania systemu	Proponujemy, jednorazowe „dosypanie” do systemu pieniędzy, aby nadrobić ubytek w wysokości dotacji na realizację zadania zleconego z zakresu administracji rządowej jakim jest organizacja systemu nieodpłatnej pomocy prawnej	W porównaniu do poprzedniej wersji, dotacja na NPP/NPO jest jeszcze niższa poprzez zastosowanie niższego limitu wydatków. System jest permanentnie niedofinansowany na co uwagę zwracają wszyscy od wykonawców, powiaty, NIK nawet Ministerstwo Sprawiedliwości. Nie ma zatem absolutnie naszej zgody na zabieg polegający na obniżeniu dotacji w porównaniu do poprzedniej wersji projektu.		

		<p>i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Kwoty limitów wydatków w tym zakresie winny zostać ponownie zweryfikowane.</p>	<p>Obecna wysokość dotacji na realizację zadania zleconego z zakresu administracji rządowej jakim jest organizacja systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, jest rażąco zaniżona. Ze szczegółowymi wyliczeniami, pokazującymi lukę w wysokości dotacji, które zostały przygotowane przez ZPP mogą zapoznać się Państwo tutaj: https://www.zpp.pl/storage/files/2023-07//3d8c2e58572d4a4df711384f448ea5757670.pdf</p>		
6.	<p>Art. 28 ust. 2 w zakresie finansowania systemu</p>	<p>Proponujemy, aby wysokość dotacji ustalać nie w ramach sztucznie ustalanych limitów dotacji, a jako kwotę ustalaną na podstawie wysokości wskaźnika związanego ze wzrostem kosztów pracy.</p>	<p>W związku z niedoszacowaniem kosztów inflacji proponujemy, aby najpierw do całego systemu dołożyć dodatkowe środki finansowe, a następnie aby kwotę dotacji ustalać nie w ramach sztucznie ustalanych limitów dotacji, a jako kwotę ustalaną na podstawie wysokości wskaźnika związanego ze wzrostem kosztów pracy. Proponujemy, aby kwota dotacji była powiązana ze wskaźnikiem dotyczącym wynagrodzenia np. wzrost przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej rok do roku z uwagi na fakt, że dotacja (zgodnie z art. 20 ust. 1 ustawy) przeznaczana jest na wynagrodzenia z tytułu umów zawartych z wykonawcami NPP/NPO.</p>		